

POGLAVLJE 26: OBRAZOVANJE I KULTURA

Oblasti obrazovanja i osposobljavanja, mladih i kulture prvenstveno su u nadležnosti država članica Evropske unije. Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (UFEU) predviđa da Unija treba da pospješuje saradnju država članica i da podržava i upotpunjuje njihov rad, uz puno poštovanje njihove odgovornosti za sadržaje koji se izučavaju, organizaciju obrazovanja i stručnog usavršavanja, kao i njihove nacionalne i regionalne kulturne raznolikosti.

U oblasti obrazovanja, obuke i mladih, pored Direktive o obrazovanju djece radnika migranata⁵⁸ i presuda Evropskog suda u predmetima koji se odnose na nediskriminaciju između državljana država članica Evropske unije i drugih državljana Evropske unije, *acquis* uglavnom sadrži okvir saradnje. U svjetlu Lisabonske strategije, otvorene metode koordinacije politika obrazovanja i osposobljavanja, te politika za mlade uvedene su sa ciljem približavanja državnih politika i ostvarivanja zajedničkih ciljeva. Konkretni budući ciljevi za sisteme obrazovanja i osposobljavanja potvrđeni 2001. godine, te Kopenhagenskog procesa strukovnog obrazovanja i Bolonjskog procesa za oblast visokog obrazovanja, daju putokaz za poboljšanje i razvoj kvaliteta sistema obrazovanja i osposobljavanja. Strateški okvir „Obrazovanje i osposobljavanje 2020“, obuhvata sve aktivnosti u oblastima obrazovanja i osposobljavanja na evropskom nivou. U području obrazovanja utvrđene su sljedeće referentne vrijednosti EU za 2020.:

- Najmanje 95 % djece (od 4. godine do početka obaveznog školovanja) treba da učestvuje u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju.
- udio petnaestogodišnjaka s nedovoljnim vještinama u čitanju, matematici i prirodnim naukama (Program međunarodnog ispitivanja znanja i vještina -PISA) trebao bi biti manji od 15%
- udio osoba starosti od 18 do 24 godine koje rano napuštaju obrazovanje i osposobljavanje trebao bi biti manji od 10%
- najmanje 40% osoba starosti od 30 do 34 godine trebalo bi imati neki oblik visokog obrazovanja
- najmanje 15% odraslih osoba trebalo bi učestvovati u programu cjeloživotnog učenja
- najmanje 20% visokoobrazovanih osoba i 6% osoba s početnom strukovnom kvalifikacijom starosti od 18 do 34 godine trebalo bi provesti neko vrijeme na studijama ili osposobljavanju u inostranstvu
- udio zaposlenih osoba starosti od 20 do 34 godine koje su završile najmanje srednju školu 1-3 godine prije zaposlenja trebao bi biti najmanje 82%.

U Zajedničkom izvještaju Vijeća i Komisije iz 2015. godine o provođenju strateškog okvira za evropsku saradnju u obrazovanju i osposobljavanju (ET 2020) identifikovano je šest novih prioritetna područja:

- Relevantno i visokokvalitetno znanje, vještine i kompetencije stečeni kroz cjeloživotno učenje, usmjereni na ishode učenja radi postizanja zapošljivosti, inovacija, aktivnog građanstva i dobrobiti;
- Inkluzivno obrazovanje, jednakost, nediskriminacija i unapređivanje građanskih kompetencija;
- Otvoreno i inovativno obrazovanje i osposobljavanje, uključujući potpuno prihvatanje digitalnog doba;
- Snažna podrška vaspitno-obrazovnom osoblju;

⁵⁸ Sl. I 199, 6/8/1977, str. 32–33.

- Transparentnost i priznavanje vještina i kvalifikacija radi omogućavanja obrazovne mobilnosti, te mobilnosti radne snage;
- Održivo ulaganje, kvalitet i efikasnost sistema obrazovanja i osposobljavanja.

Takođe, ustanovljeni su i zajednički ciljevi politika EU za mlade, a usvojena je i nova Strategija EU za mlade za period 2010 - 2018, koja se zasniva na osnaženom otvorenom metodu koordinacije⁵⁹. Ova strategija se zasniva na potrebi za energičnim pristupom u više sektora. Pored toga, države članice treba da imaju pravni, administrativni i budžetski okvir, kao i odgovarajuću nadležnost za provođenje kako bi garantovale dobro upravljanje, što podrazumijeva i budžetsko upravljanje cjelokupnim decentralizovanim obrazovanjem, osposobljavanjem i programima EU za mlade (trenutno je to Program Erasmus +).

Kada je riječ o politikama u oblasti kulture, države članice treba da podrže načela iz člana 167. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije (UFEU) i, posebno, da osiguraju da njihove međunarodne obaveze omogućavaju razvoj i primjenu politika i instrumenata koji za cilj imaju očuvanje i promovisanje kulturne raznolikosti. U skladu sa ovim načelima, Konvencija UNESCO-a o zaštiti i promovisanju raznolikosti kulturnog izražavanja, koju je ratifikovala EU (i Bosna i Hercegovina), jedan je od najvažnijih elemenata *acquis*-a u oblasti kulture. Saopštenjem Komisije o Evropskoj agendi za kulturu u globalizovanom svijetu, prihvaćenim 2007. godine Rezolucijom i zaključcima Evropskog Vijeća, uvedeni su novi metodi saradnje, koji podrazumijevaju strukturirani dijalog sa sektorom kulture, kao i još više strukturiran sistem saradnje između država članica i institucija EU (otvoreni metod koordinacije), kako bi se sprovele tri grupe zajedničkih ciljeva: kulturna raznolikost i međukulturni dijalog; kultura kao pokretač kreativnosti; i kultura kao ključna komponenta međunarodnih odnosa. U skladu sa tim ciljevima, saradnja sa državama članicama se odvija putem višegodišnjih planova rada Vijeća u oblasti kulture. Sadašnji plana rada (za period 2015.-2018.) odnosi se na sljedeće ključne prioritete: a) Pristupačna i inkluzivna kultura; b) Kulturna baština; c) Sektori kulture i kreativnosti: kreativna privreda i inovacije; d) Promovisanje kulturne raznolikosti, kulture u vanjskim odnosima EU i mobilnosti. Osim toga, kulturne statistike su izdvojene kao prioritet koji prožima više sektora. Integrisanje kulture u glavne politike djelovanja EU dio je vodećih načela plana rada.

⁵⁹ Rezolucija Vijeća od 27. novembra 2009. godine koja se zasniva na Saopštenju Komisije "Strategija EU za mlade - Ulaganje i osnaživanje Obnovljena otvorena metoda koordinacije usmjerena na izazove i mogućnosti mladih, COM(2009) 200, 27.04.2009.

I. OBRAZOVANJE, OSPOSOBLJAVANJE I MLADI

A. Saradnja u oblasti politika djelovanja

Sljedeća pitanja se odnose na sve nivoe obrazovanja.

Obrazovni sistem

1. Na koji način je definisana podjela nadležnosti između različitih nivoa vlasti i koji organi su nadležni za obrazovanje u Bosni i Hercegovini?
2. Struktura obrazovnih sistema: Opišite strukturu obrazovnog sistema, ispunjavanjem i ažuriranjem online izvještaja Eurydice⁶⁰
3. Pregled Opišite ulogu privatnog obrazovanja na svim nivoima i sektorima obrazovanja i stepen saradnje obrazovnih ustanova sa poslodavcima i preduzećima.
4. Statistika: Navedite podatke o đacima/studentima i nastavnicima/edukatorima na različitim nivoima obrazovnog sistema, uključujući i rani i predškolski odgoj i obrazovanje, stručno usavršavanje i osposobljavanje i obrazovanje odraslih. Ukoliko je moguće, navedite procjenu razvoja za narednih deset godina. Navedite statističke podatke o izdvajanjima javnog i, ako je moguće, privatnog sektora za obrazovanje na nivou države (procentualno u odnosu na BDP i državni budžet). Navedite statistiku o pokazateljima prema Okviru za saradnju u području obrazovanja i osposobljavanja (ET 2020) i druge relevantne podatke o nižem i visokom obrazovanju (po mogućnosti razloženo po polu). Molimo da za podatke koristite priloženi obrazac.
5. Stabilizacija reformi: Koji su glavni ciljevi i dinamika provođenja najskorijih reformi sistema obrazovanja i osposobljavanja u državi? Koje su glavne poteškoće sa kojima se suočavate ili ih predviđate?
6. Upravljanje i finansiranje: Molimo opišite na koji način je uređeno upravljanje obrazovanjem i osposobljavanjem i njihovo finansiranje, uključujući i detalje o stepenu finansijske i administrativne samostalnosti ustanova i o učešću zainteresovanih strana. Posebno opišite ulogu socijalnih partnera u različitim nivoima i sektorima obrazovanja.
7. Kvalifikacije: Opišite okvire i strukture obrazovanja i stručnog usavršavanja, uključujući i sisteme za priznavanje neformalnog i vaninstitucionalnog učenja (radno iskustvo, obuka na radnom mjestu, samostalno učenje itd.).
8. Navedite mjere i smjernice koje su na raspolaganju učenicima/studentima u pogledu njihovog usmjeravanja kroz obrazovanje (u različitim sektorima i nivoima obrazovanja) i uključivanja mladih na tržište rada.
9. Navedite podatke o prelasku sa jednog nivoa školovanja na drugi, kao i o prelasku iz škole na posao, te o ulozi obrazovnih ustanova, socijalnih partnera i preduzeća.
10. Koje mjere su preduzete kako bi se onima koji prije vremena napuštaju sistem obrazovanja i osposobljavanja omogućilo alternativno školovanje radi sticanja kvalifikacije?
11. U kojim strukturama tzv. Otvorenog metoda koordinacije je Bosna i Hercegovina posebno zainteresovana da učestvuje?

⁶⁰ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Bosnia_and_Herzegovina

Upravljanje sistemima

12. Status obrazovnih ustanova: opišite ukratko procedure za uspostavljanje obrazovnih ustanova. Koji organ nadzire osnivanje i funkcionisanje obrazovnih ustanova? Da li postoje različiti statusi obrazovnih ustanova (npr. privatne, državne, privatne pod nadzorom, itd.)?
13. Mehanizmi za nadzor i ocjenjivanje obrazovnog sistema: Da li već postoje ili da li su u procesu uvođenja mehanizmi za nadzor i ocjenu obrazovnih ustanova? Šta oni ispituju? Koji su mehanizmi/alati za praćenje vanjskog osiguravanja kvaliteta u visokom obrazovanju? U kojoj mjeri su oni nezavisni od institucija vlasti?
14. Sredstva za prikupljanje i obradu statističkih podataka: opišite sredstva za prikupljanje podataka i vrstu sakupljenih podataka. Opišite različite nivoe na kojima se takvi podaci prikupljaju i obrađuju. Da li postoje statistički podaci o praćenju onih koji napuštaju školu, stručnu obuku i usavršavanje i o diplomcima visokoškolskih ustanova? Na koji način se prikupljaju podaci prema referentnom okviru EU (tj. Okviru za saradnju u području obrazovanja i osposobljavanja - ET 2020)?

Infrastruktura

15. Navedite informacije o kriterijumima za uspostavljanje infrastrukture: pokrivenosti državne teritorije: koje promjenljive se uzimaju u obzir kada se uspostavlja obrazovna infrastruktura (gustina naseljenosti, geografski kriterijumi itd.)? Prema kojim kriterijumima se uspostavlja infrastruktura za obrazovanje djece pripadnika nacionalnih manjina?
16. Navedite informacije o kriterijumima za nabavku opreme: ko donosi odluke kada je riječ o kupovini opreme za škole i univerzitete i na osnovu kojih procedura? Da li oprema uključuje: priručnike, biblioteke, nastavnu opremu za predavače, računarsku i multimedijalnu opremu? Navedite informacije za sve vrste opreme i na svim obrazovnim nivoima.
17. Molimo navedite informacije i statističke podatke o upotrebi informacionih tehnologija u obrazovanju i osposobljavanju, uključujući i broj učenika po računaru i mogućnosti učenja na daljinu, kao i o upotrebi informatičkih alata u izvođenju nastave i sl.
18. Obezbjedivanje smještaja za studente/osobe na stručnoj obuci koji ne žive kod kuće. Kakvi objekti za to postoje? Koje usluge oni obezbjeđuju? Da li je predviđeno da se te ustanove razvijaju? Ako jeste, na koji način?
19. Koji posebni objekti i uslovi postoje, na svim nivoima i sektorima obrazovanja, za lica sa posebnim potrebama, kako u pogledu fizičkih uslova, tako i pogledu metoda izvođenja nastave/sticanja znanja.

Nastavni kadar

20. Opišite zahtjeve u vezi sa obaveznim kvalifikacijama nastavnika i direktora u školama na svim nivoima i sektorima obrazovanja.
21. Opišite način i organizaciju osnovnog studija i stručnog usavršavanja nastavnog kadra. U kojoj mjeri su programi prilagođeni nastavi u čijem središtu je učenik i učenju za sticanje kompetencija?

Nastavni planovi i programi

22. Koji organi utvrđuju nastavne planove i programe na svim obrazovnim nivoima? Koji stepen autonomije imaju obrazovne ustanove u odnosu na određivanje fonda časova za planove i programe i sadržaj tih časova?
23. Koji je osnovni/obavezni dio nastavnog plana i programa u osnovnoškolskom i srednjoškolskom obrazovanju?
24. Molimo opišite način izvođenja nastavnog plana i programa strukovnog obrazovanja i osposobljavanja (VET) i visokog obrazovanja (modularni princip, princip bodova (kredita)). Kakvi aranžmani postoje za prenos bodova i priznavanje (npr. bodova iz domaćih i/ili stranih obrazovnih ustanova), te za priznavanje inostranih kvalifikacija/diploma?
25. Izučavanje službenih jezika Evropske unije: Opišite nastavu na različitim nivoima obrazovanja. Navedite dostupne statističke podatke o broju mladih osoba ili djece koja uče različite jezike.

Prilagođavanje promjenama

26. Koji su profili potrebni na tržištu rada, odnosno za kojima postoji manjak? Kakav je odgovor obrazovnog sistema kako bi se zadovoljile sadašnje i buduće potrebe za određenim profilima?
27. Navedite podatke o sljedećem:
 - a) Mjere koje se odnose na prilagođavanje obrazovanja i osposobljavanja potrebama društva znanja i industrijskim i tehnološkim promjenama.
 - b) Koje aktivnosti su preduzete na promovisanju osjećaja za inicijativu i preduzetništvo kao osnovnih sposobnosti mladih ljudi na različitim nivoima obrazovanja.
 - c) Prenos inovacija i dobre prakse u osposobljavanju u redovni sistem obrazovanja i osposobljavanja.
 - d) Primjena koncepta cjeloživotnog učenja u društvu u cjelini.
 - e) Integracija praktičnog osposobljavanja u redovni sistem obrazovanja i veze između tokova opšteg i stručnog obrazovanja.

Mladi

28. Da li postoje i, ako postoje, koje su strategije u državi koje obuhvataju jedno ili više sljedećih oblasti: zapošljavanje i preduzetništvo mladih, neformalno obrazovanje mladih, kreativnost i kultura, participacija mladih, zdravlje/blagostanje mladih, socijalna inkluzija mladih i volontiranje mladih? Navedite detaljnije informacije o:
 - a) Mjerama za razvoj kvaliteta neformalnog obrazovanja i prepoznavanje njegovih ishoda.
 - b) Koliko su strukture za zapošljavanje mladih prilagođene lokalnom nivou i kakvi su planovi za budućnost?
 - c) Mjerama koje su preduzete za podsticanje razvoja talenata, kreativnih sposobnosti i preduzetništva mladih i njihovog pristupa kulturi.

- d) Preduzetim/planiranim mjerama za podsticanje zdravog načina života mladih i fizičke aktivnosti sa fokusom na prevenciji i liječenju gojaznosti, povreda, zavisnosti, mentalnih problema i probleme u oblasti seksualnog zdravlja.
 - e) Mjerama koje se provode /ili su planirane za punu participaciju mladih u društvu, i za promovisanje većeg društvenog uključivanja mladih u okviru socijalnih i institucionalnih demokratskih procesa.
 - f) Mjerama preduzetim/planiranim na razvoju uslova i usvajanju politika za sprečavanje siromaštva i socijalne isključenosti mladih, posebno među neprivilegovanim grupama mladih.
 - g) Preduzetim/planiranim mjerama u cilju omogućavanja mobilnosti volontera, kako iz EU, tako i iz država kandidata, za dugoročne aktivnosti (od 6 do 12 mjeseci), u smislu dozvole boravka, osiguranja, itd.
 - h) Mjerama koje su preduzete/planirane za podršku i prepoznavanje rada mladih i neformalnog učenja.
29. Koja institucija je zadužena za sveobuhvatnu koordinaciju omladinske politike u vašoj zemlji? Međusektorska saradnja između različitih relevantnih ministarstava u oblasti omladinske politike je veoma značajan aspekt politike prema mladima EU. Molimo vas potkrijepite informacijama, na koji način je osigurana međusektorska saradnja.
30. U kojim mehanizama uspostavljenim u okviru Otvorene metode koordinacije za mlade bi Bosna i Hercegovina posebno bila zainteresovana za učešće?

B. Pristup državljana EU obrazovanju

31. Obrazovanje djece čiji su roditelji državljani EU: Navedite informacije o procijenjenom broju državljana EU koji rade u Bosni i Hercegovini i koji imaju djecu koja tamo borave u uzrastu kada je po zakonima Bosne i Hercegovine obavezno pohađanje nastave. Molimo navedite da li postoje posebni uslovi za obrazovanje ove djece i iz kojih država ona uglavnom dolaze.
32. Jednak pristup: Opišite modalitete koje garantuju jednak pristup obrazovanju i osposobljavanju bez obzira na pol, etničko porijeklo, vjeroispovijest ili invaliditet.
33. Na koji način su uređene školarine i ostali uslovi pristupa visokoškolskim ustanovama (državnim i privatnim)? Da li su oni različiti za građane Bosne i Hercegovine i za strance?

C. Programi EU

34. Na kojem nivou je interes i učešće mladih ljudi, omladinskih radnika i omladinskih organizacije u vašoj zemlji, u mogućnostima koje su im ponuđene kroz program Erasmus+ i njegov Prozor za Zapadni Balkan?
35. Da li postoje državni programi za podršku organizacijama mladih i njihovim aktivnostima? Ukoliko postoje, molimo da navedete podatke o njihovoj strukturi i načinima upravljanja.
36. Koji je nivoa interesovanja i učešća univerziteta, naučnih radnika i studenata u zemlji u mogućnostima koje nude program Erasmus+?

37. Koje službe u nadležnim ministarstvima su zadužene/ili je planirano da budu zadužene za praćenje različitih programa EU za cijelu Bosnu i Hercegovinu? Kakva je struktura njihovog kadra/kakav je plan zapošljavanja? Da li ova ministarstva imaju revizorske službe?
38. Da li postoji neformalna saradnja između obrazovnih ustanova u Bosni i Hercegovini i projekata koji se realizuju kroz programe podrške Evropske unije i njenih članica? Da li postoje neki planovi za podršku takvim partnerstvima?

II. KULTURA

A. Saradnja u oblasti politika djelovanja

39. Koji su, ukoliko ih ima, sistemi podrške u sljedećim oblastima: umjetničko stvaralaštvo, inovativni projekti u oblasti kulture, unapređivanje stručnosti umjetnika i kulturnih radnika i saradnja u oblasti kulture sa drugim zemljama, pristup kulturi?
40. Navedite organe vlasti nadležne za pitanja kulture. Kako se provodi politika djelovanja?
41. Koji su, ukoliko postoje, programi podrške u području književnog stvaralaštva i prevođenja?
42. Koji su, ukoliko postoje, programi podrške u oblasti kulturnog nasljeđa?
43. Koji zakonski propisi regulišu određivanje cijena knjiga? Postoje li propisi o određenim cijenama?
44. Koji zakonski propisi regulišu prodaju i kretanje kulturnih dobara?
45. Koji zakonski propisi regulišu očuvanje kulturnog nasljeđa?
46. Koji zakonski propisi regulišu ustupanje prava (ekskluzivnih ili ostalih) korištenja aspekata kulturnog nasljeđa (npr. digitalizacija umjetničkih zbirki)?
47. Koji sistemi postoje u pogledu statističkih podataka koji se odnose na sektor kulture?
48. Koje ste mjere preduzeli u pogledu primjene Konvencije UNESCO-a o zaštiti i unapređenju raznolikosti kulturnih izraza iz 2005. godine?
49. Da li je Bosna i Hercegovina prihvatila ciljeve Evropske agende za kulturu?
50. Na koji način Bosna i Hercegovina namjerava da učestvuje u strukturama koje su uspostavljene na osnovu Otvorene metode koordinacije?

B. Programi EU

51. Molimo da objasnite preduzete ili planirane mjere za promovisanje programa Kreativna Evropa i podsticanje učešća kulturnih radnika u zemlji.
52. Da li postoje planovi za obezbjeđivanje dodatnih finansijskih sredstava za uspješne aplikante?

III. SPORT

53. Na osnovu Lisabonskog sporazuma, koji je stupio na snagu 1.12.2009. godine, EU je uvela novu nadležnost za sport (član 165. UFEU). Imajući ovo u vidu, navedite informacije koje se tiču organizacije sporta u Bosni i Hercegovini, uključujući nadležne organe i ulogu koju sport ima u društvenom (zdravlje, obrazovanje i socijalna inkluzija) i ekonomskom smislu.

54. Opišite državnu politiku (uključujući i pravne akte) u oblasti borbe protiv dopinga i namještanja utakmica.

55. Da li javne ustanove subvencioniraju sportske saveze i kroz koji postupak?

56. Kakav je položaj sporta u sistemu obrazovanja (npr. broj časova fizičkog vaspitanja)?

57. Opišite postojeće sistemske mjere za borbu protiv nasilja u sportu.

Obrazovanje i osposobljavanje - INDIKATORI i STATISTIKA		2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Petrošnja na obrazovanje izražena kroz postotak BDP-a:	Ukupno							
	*Predškolsko obrazovanje							
	Troškovi za zaposlene							
	Infrastruktura							
	Nastavna sredstva i drugi resursi							
	Ukupno							
*Osnovno obrazovanje	Troškovi za zaposlene							
	Infrastruktura							
	Nastavna sredstva i drugi resursi							
	Ukupno							
	Srednje stručno obrazovanje	Troškovi za zaposlene						
Infrastruktura								
Nastavna sredstva i drugi resursi								
Ukupno								
Opšte srednjoškolsko obrazovanje		Troškovi za zaposlene						
	Infrastruktura							
	Nastavna sredstva i drugi resursi							
	Ukupno							
	Visoko obrazovanje	Troškovi za zaposlene						

	Infrastruktura							
	Nastavna sredstva i drugi resursi							
	Ukupno							
% učešća u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju (0-5)	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
% onih koji napuštaju školu prije završenog školovanja	dječaci							
	djevojčice							
	Ukupno							
% onih sa završenim visokoškolskim obrazovanjem	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
% učešća u cjeloživotnom učenju	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
Broj učenika u osnovnom obrazovanju	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
Nastavni kadar u osnovnom obrazovanju	muškarci							
	žene							
	Odnos broja učenika i nastavnika/učitelja							
% svršenih učenika osnovnih škola koji se upisuju u srednje škole	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
Broj učenika u srednjoškolskom obrazovanju	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
Nastavni kadar u opštem srednjoškolskom obrazovanju	muškarci							
	žene							
	Odnos broja učenika i nastavnika							

Nastavni kadar u stručnom obrazovanju i osposobljavanju	muškarci							
	žene							
	Odnos broja učenika i nastavnika							
% svršenih učenika srednjih stručnih škola koji se upisuju na visokoškolske ustanove	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
% svršenih učenika gimnazije koji se upisuju na visokoškolske ustanove	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
Broj studenata u visokoškolskom obrazovanju	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
Broj zaposlenih u visokoškolskom obrazovanju	Akademsko osoblje							
	Administrativno osoblje							
	Odnos broja učenika i nastavnika							
% onih koji napuštaju visokoškolsko obrazovanje prije sticanja kvalifikacije	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
% nezaposlenih sa visokoškolskim kvalifikacijama	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
% nezaposlenih među mladima	muškarci							
	žene							
	Ukupno							
% ukupno nezaposlenih	muškarci							
	žene							
	Ukupno							

		2009.	2012.	2015.	2018.
% učenika sa slabim ocjenama iz jezika prema programu PISA	muškarci				
	žene				
	Ukupno				
% učenika sa slabim ocjenama iz matematike prema programu PISA	muškarci				
	žene				
	Ukupno				
% sa slabim ocjenama iz prirodnih nauka prema programu PISA	muškarci				
	žene				
	Ukupno				